

Destinasjon Cuba

— for å lære om helsestell

AV GJERTRUD LØDØEN

Akershus legeforening sendte sist vinter ut invitasjon til alle medlemmene med tilbud om å bli med til «annerledeslandet» Cuba, som er kjent for å utdanne mange leger og å ha et velfungerende helsevesen. Det ble en gruppe på 30 leger som reiste av gårde i februar 2008, og vi ble møtt av en norsk og en cubansk guide.

Vår norske guide, Olav Kjeldsen, hadde godt kjennskap til Cuba etter samarbeid og en rekke besøk i forbindelse med den årlige filmfestivalen i Havanna og bistandsprosjekter han har ledet der. Sammen med den cubanske guiden Rializ gav han oss et godt innblikk i Cubas helsevesen, historie, geografi og samfunnsforhold både før, under og etter revolusjonen. Rializ gav blant annet en inngående presentasjon av revolusjonsmuseet i Havanna, og vi fikk også innblikk i Cubas historie fra tiden da indianerne var de eneste innbyggerne på øya. De var for øvrig de første som laget sigarer – en av Cubas viktigste eksportartikler. Cuba var den første øya Columbus kom til i 1492 og han skrev i dag-boken sin: «Jeg har aldri sett et mer nydelig sted...».

Offensiv satsing

På vår første dag i Havanna fikk vi en innføring i oppbyggingen av helsevesenet på Cuba. En representant fra helseministeriet holdt foredrag om det cubanske helsevesenet. Helsetjenester og utdanning av leger har vært et satsningsområde helt fra Fidel Castro overtok makten i 1959. Det ble poengtert at det i 1959 var 6286 cubanske leger hvorav halv-

Gjertrud Lødøen

Fastlege på Østerås legekortori Bærum.
Sitter i styret i Akershus legeforening.

parten flyktet i forbindelse med revolusjonen. I 2006 var det 71 489 leger og 48 prosent av disse var såkalte «family doctors» som jobbet på 14 078 «family doctors offices». Det vil si en lege per 159 innbyggere – med andre ord større legetetthet enn i Norge!

Et annet satsningsområde på Cuba var å redusere barnedødeligheten både gjennom bedret svangerskapsomsorg og gjennom barnekontroller. Dette har fungert, og spebarnsdødeligheten er således på nivå med industrialiserte land. Den gjennomsnittlige levealderen har i perioden fra 1959 til 2006 økt fra under 60 år til 77 år. Takket være et omfattende vaksinasjonsprogram har man utryddet en rekke smittsomme sykdommer som f. eks polio, difteri, røde hunder, meslinger og malaria. Man har også en strategi for å bekjempe hiv-smitte.

Che Guevara – prydet til og med skiltene...

En fornøyd pasient hos fotpleieren på en poliklinikk i Havanna.

Den norske legegruppen på besøk ved Latin American School of Medicine som utdanner 1500 nye leger i året. Legene reiser tilbake til sine hjemland i Sør- og Mellom-Amerika og Afrika for å arbeide.

Et annet fokusområde de siste årene har vært utdanning av utenlandske leger slik at de kan reise tilbake til sine hjemland. Ved *Latin American School of Medicine* i Havanna blir det utdannet 1500 nye leger i året som alle reiser tilbake til sine opprinnelsesland i Latin-Amerika og Afrika etter endt utdanning. Helseministeriet er opptatt av både å eksportere cubanske leger til fattigere land med dårlig legedekning, og å sørge for at leger fra andre land som får utdanning på Cuba, reiser hjem for å jobbe i sitt eget land.

Få midler – mye helse

Helsevesenet finansieres av statlige midler, slik at tjenestene er gratis for pasientene. Det er imidlertid vanskelig tilgang på en del medikamenter. Det finnes primær- og spesialisthelsetjenester. De såkalte «family doctors» har et nært forhold til sine pasienter, og er ifølge vår guide ofte på hjemmebesøk hos dem. Legekontorene i landsbyene har en felles utforming og vi så hvor de lå. Det ble dessverre ikke anledning til å besøke et slikt kontor.

Imidlertid besøkte vi i Havanna en av de 498 poliklinikkene på Cuba: Polyclinico Guanabo. Poliklinikken betjente 18000 innbyggere og de tok hånd om en rekke problemstillinger. Der er det spesialister i øre-nese-hals-sykdommer,

En representant fra helseministeriet orienterer om det cubanske helsevesenet.

øyesykdommer, røntgenfag, kirurgi, indremedisin og gynekologi samt tannlegetjenester, fotpleie og sosiale tjenester. I tillegg har de en øyeblikkelig hjelp funksjon med en observasjonspost. Sett med norske legeøyne var standarden svært enkel, utstyret og lokalene var gammelt og slitt og vi så engangshanskene henge til tørk slik at de kunne brukes om igjen!

Det er 213 sykehus på Cuba og i Santa Clara, en tre-timers busstur fra Havanna, fikk vi omvisning på Cardio-senteret. Dette var et senter med hjertespesialister hvor vi fikk forståelsen av at de drev med avansert diagnostisering og behandling av hjertesykdom hos barn og voksne, blant annet hjertekateterisering. Cuba har også et tilbud til utenlandske pasienter. Det ble fortalt om blant annet øyeklinikk hvor pasienter fra andre latinamerikanske land kom for å få utført grå stær-operasjoner.

Slik det ble presentert for oss, ser det ut til at et relativt fattig land som Cuba har fått til et tilsynelatende velfungerende helsevesen for hele befolkningen ved hjelp av enkle midler. Det er tankevekkende for oss som bor i et av verdens rikeste land.

På Cuba er det en lege pr. 159 innbyggere og gjennomsnittlig levealder er 77 år.

Evt. spørsmål og kommentarer kan rettes til: gjertru@online.no

Glimt fra gamlebyen i Havanna: Plaza de la Catedral.

